ORFISMUS

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_DVK1311

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 1. poloviny 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje umění orfismu

ORFISMUS

Orfismus nebo také **orfický kubismus** je výraz, který byl v umění poprvé užit v roce 1912 francouzským básníkem Guillaumem Apollinairem.

Označil tak malby Roberta Delaunaye, které připodobnil k bájnému antickému hrdinovi Orfeovi, básníku, pěvci a hudebníkovi, tedy symbolu či představiteli blízkosti různých druhů umění.
Toto označení dostalo konkrétní obrysy v dílech významného českého malíře a grafika Františka Kupky, jednoho ze zakladatelů abstraktního umění, jehož blízký vztah k hudbě inspiroval k malířské tvorbě a technikám, jejichž pocitové charakteristiky se přibližují hudebním.

Orfismus lze tedy chápat jako umělecký směr, pokoušející se vyvolat jiným způsobem vjemy, dojmy a pocity identické či příbuzné s uměním jiného typu. Formou i obsahem předjímá **geometrickou abstrakci**.

- ***ORFISMUS*** **-** (z orphique - orfický, zpěvný, tj. též tajemný), též orfický kubismus, v malířství směr, v němž měla prvořadý význam barva, s níž byly spojovány otázky rytmu, geometrických vztahů, číselných proporcí, problém světla, prostoru a času, dynamického toku apod. První směr geometrické abstrakce

- Termín byl přijat jako označení směru, jehož přívrženci vystoupili výstavou v pařížském **Salonu odmítnutých (1913)**; výstavy se zúčastnili **Robert Delaunay**, **Francis Picabia**, **František Kupka**, P. H. Bruce, M. Russell, S. Macdonald-Wright.

  Ke směru však patřili i **Jacques Villon**, **Raymond Duchamp-Villon, Soňa Delauayová, Alexander Archipenko**, A. Gleizes, J. Gris, F. Léger, L. Marcoussis, J. Metzinger, R. de La Fresnaye, A. Lhote, A. Herbin a další.

- Pro směr byl důležitý dotyk s názory skupiny ***Nabis*** , vztah ke Gauguinovi, ale i k futuristům, jejichž výstava byla v Paříži (1912) chladně přijata, avšak pro orfisty znamenala mimořádně závažný podnět svými představami dynamismu, pohybu forem.
- Řada podnětů se záhy odrazila na výstavě skupiny ***Section d'Or*** (Zlatý řez) v Paříži (1912), k níž řada stoupenců orfismu patřila.
- S hudbou byl směr spojen (barevnou) polyfonií a abstrahujícím procesem tvorby, číslem a číselnými vztahy, přetvářením smyslové zkušenosti podle číselného řádu (teorie zlatého řezu), uznáním krásy geometrických forem.

  R. Delaunuay chápal obraz jako paralelu životního pocitu, jako prolínající se tvary, jejichž víření vyjadřovalo rovněž souběžnost obrazových dějů; svou tvorbu proto označoval Delaunay termínem ***simultaneismus***, aby formuloval zároveň i představu univerzálně působících přírodních sil, jež zachycoval (cykly *Okna* , 1911; *Simultánní terče* a *Kruhové rytmy* , 1912).

  Jiným směrem se vyvíjela ***filozoficky meditativní malba*** **F. Kupky**, který vstřebával podněty hudební (Dvoubarevná fuga, 1912) i matematické – geometrická abstrakce (*Vertikální plány* , 1911, Filozofická architektura, 1913)

Robert Delaunay
1885 - 1941

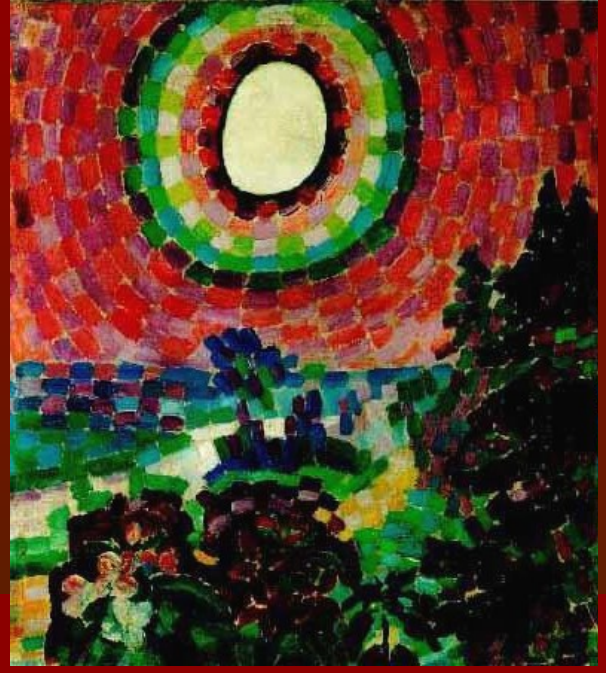

Paysage au disque 1906

Eiffel Tower 1911

Robert Delaunay was painting in a neo-impressionistic style, till he got into contact with the cubist art group in Paris in 1908. This would lead him to his own personal style, orphic cubism.
The main idea about his orphism was that not the object defined the picture, but movement, light, and rhythm.

Robert Delaunay
A series of Eiffel Towers paintings
1910/1911

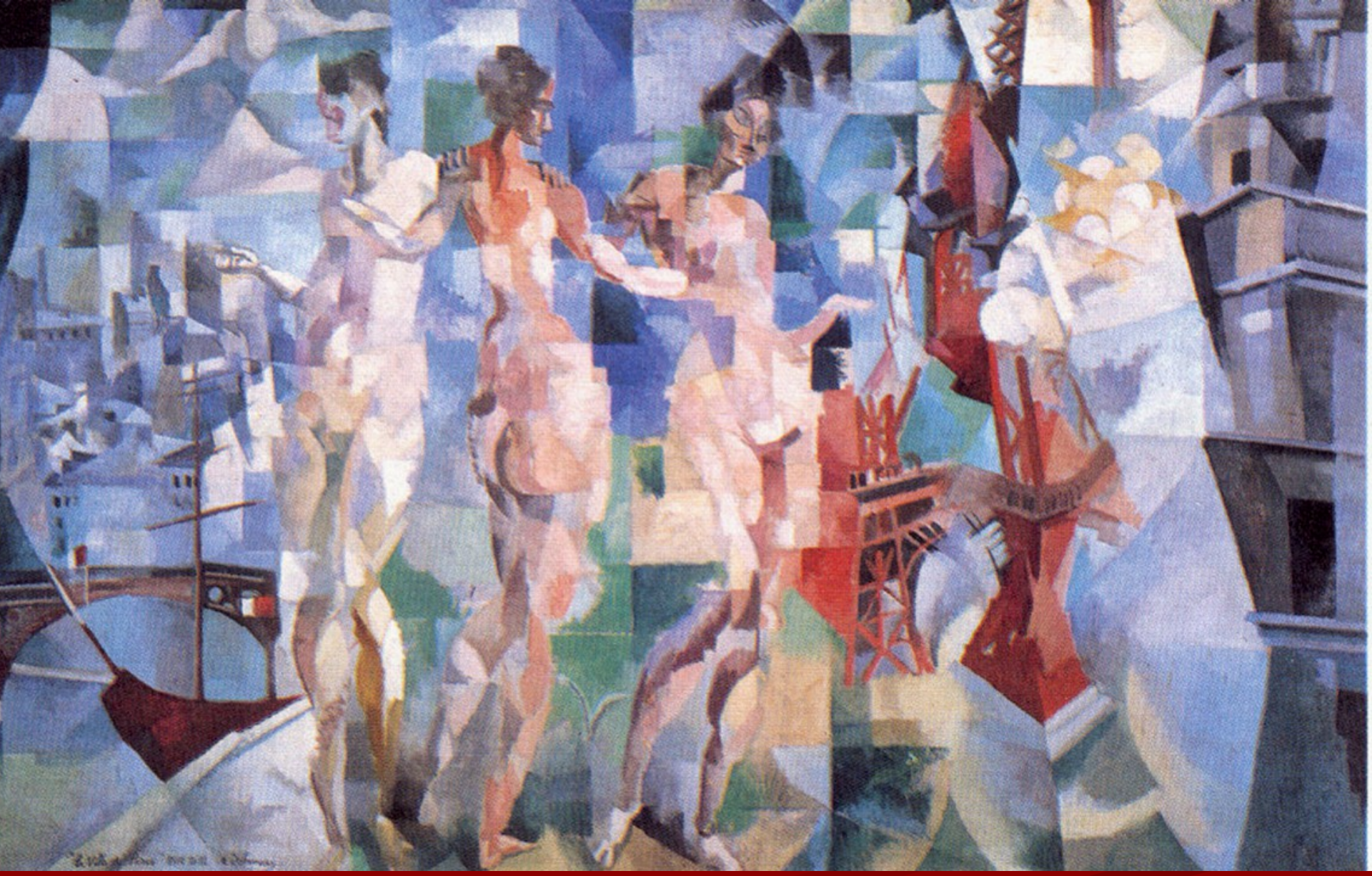

Robert Delaunay - Město Paříž
1912

Window on the City nr.4
1911

Window, 1912

Simultaneous Windows
1912

Disques Colores
1913

Rhythm, Joie de Vivre

Homage to Bleriot
1914

Circular Forms
1930

Rhythms
1934

František Kupka

(23. září 1871 až 21. června 1957)

Původně vyučený sedlář, se po studiích na výtvarných akademiích v Praze, Vídni a Paříži, od roku 1906 trvale usazen ve Francii (v Puteaux u Paříže).
Používal pseudonym Paul Regnard.
Patřil k prvním malířům, kteří začali po roce 1900 prosazovat nefigurativní a abstraktní malbu (tzv. orfismus).
V období 1908-12 řešil problematiku rotačního pohybu (např. Děvčátko s míčem). Dvoubarevná fuga a Vertikální plány se staly východiskem abstraktní malby.
Dále řešil problémy prostoru, stavby a pohybu organické hmoty.
Po roce 1930 se obrátil ke geometrii a své dílo teoreticky postuloval v knize Tvoření v umění výtvarném. Je autorem řady knižních ilustrací (např. Lysistrata, Píseň písní, Prométheus) a kritických karikatur.

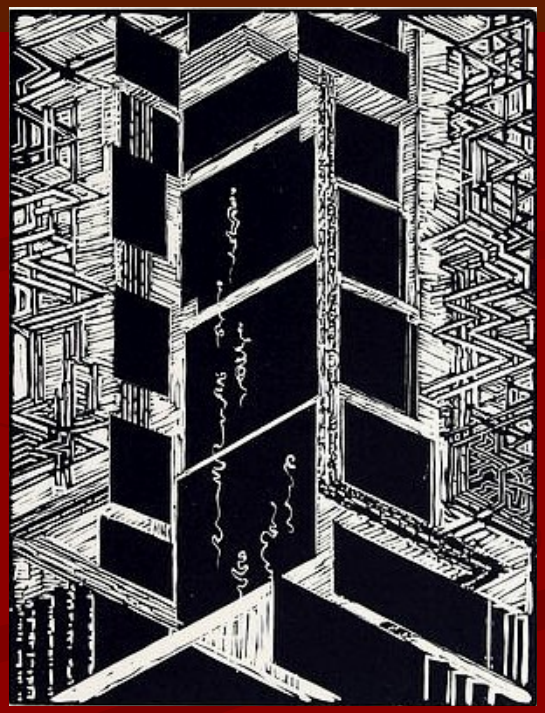

František Kupka
Čtyři příběhy v černé a bílé, 1925

Water
The Bather
1907

Klávesnice piana, 1909.

Barevné plány, Velký akt 1909-1910

Paní Kupková mezi vertikálami 1911

Newtonovy kotouče 1912

Red and Blue Disks. 1911?
(dated on painting 1911-12)

Kotouče, 1912

abstraktní umění

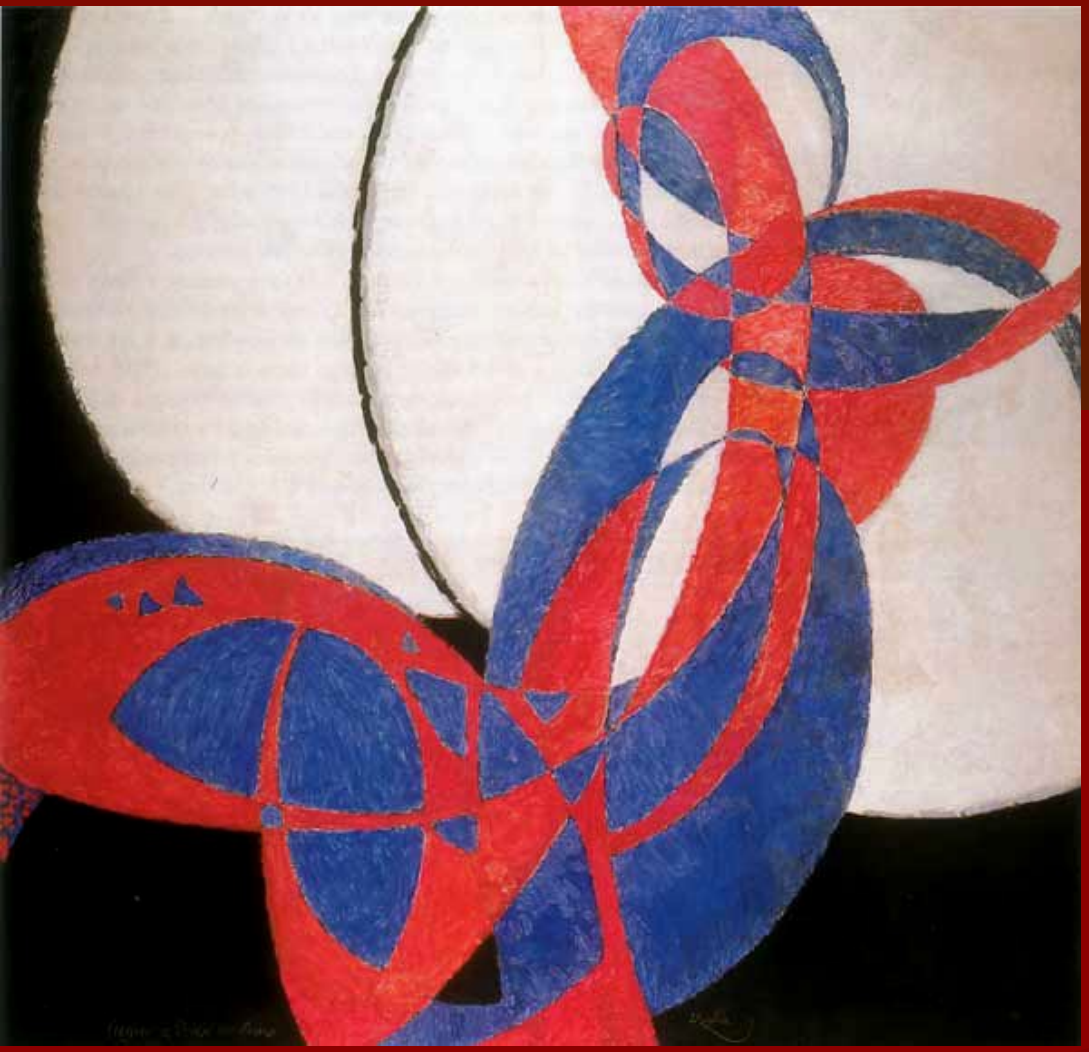

Dvoubarevná fuga, 1912

- Jako abstraktní označujeme takové umění, které nezobrazuje nebo nezastupuje žádný reálný předmět a používá čistých výtvarných prostředků, jako je linie, barva a tvar. Nazýváme je také nepředmětné, nezobrazující nebo nefigurativní.

- Abstrakce často vyjadřuje pouhou organizací tvaru a barvy vnitřní, nevyslovitelné obsahy, jako např. stav mysli a nálady, podobným způsobem jako hudba.

- První abstraktní díla vytvořili po roce 1910 Vassily Kandinski v Mnichově, František Kupka a Robert Delaunay v Paříži.

Amorpha: Fugue in Two Colors. (1912)
Gouache and ink on paper

30. 11. 2012 – 3. 3. 2013
Salmovský palác

Kupka

Cesta k Amorfě

The Road to Amorpha

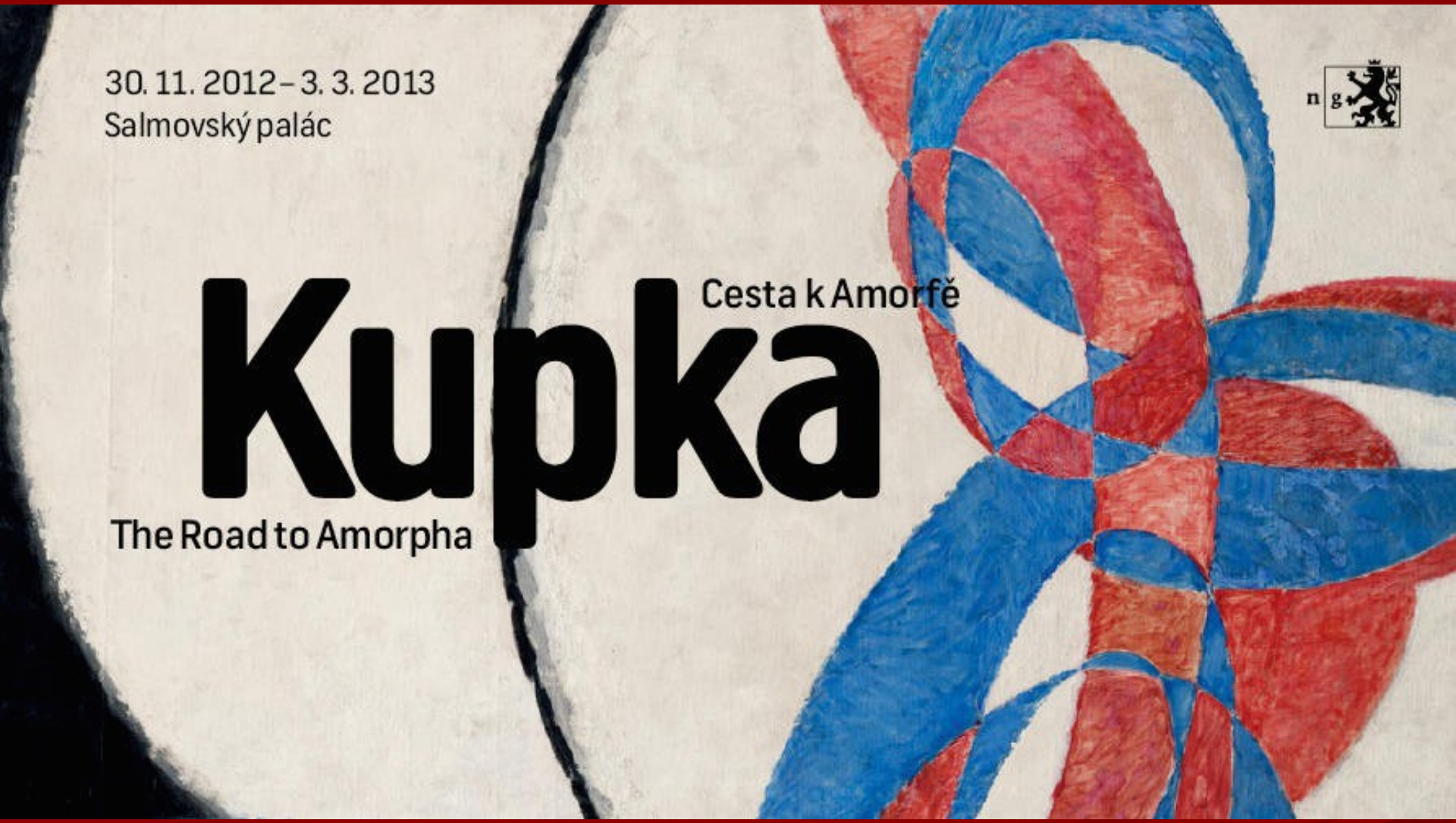

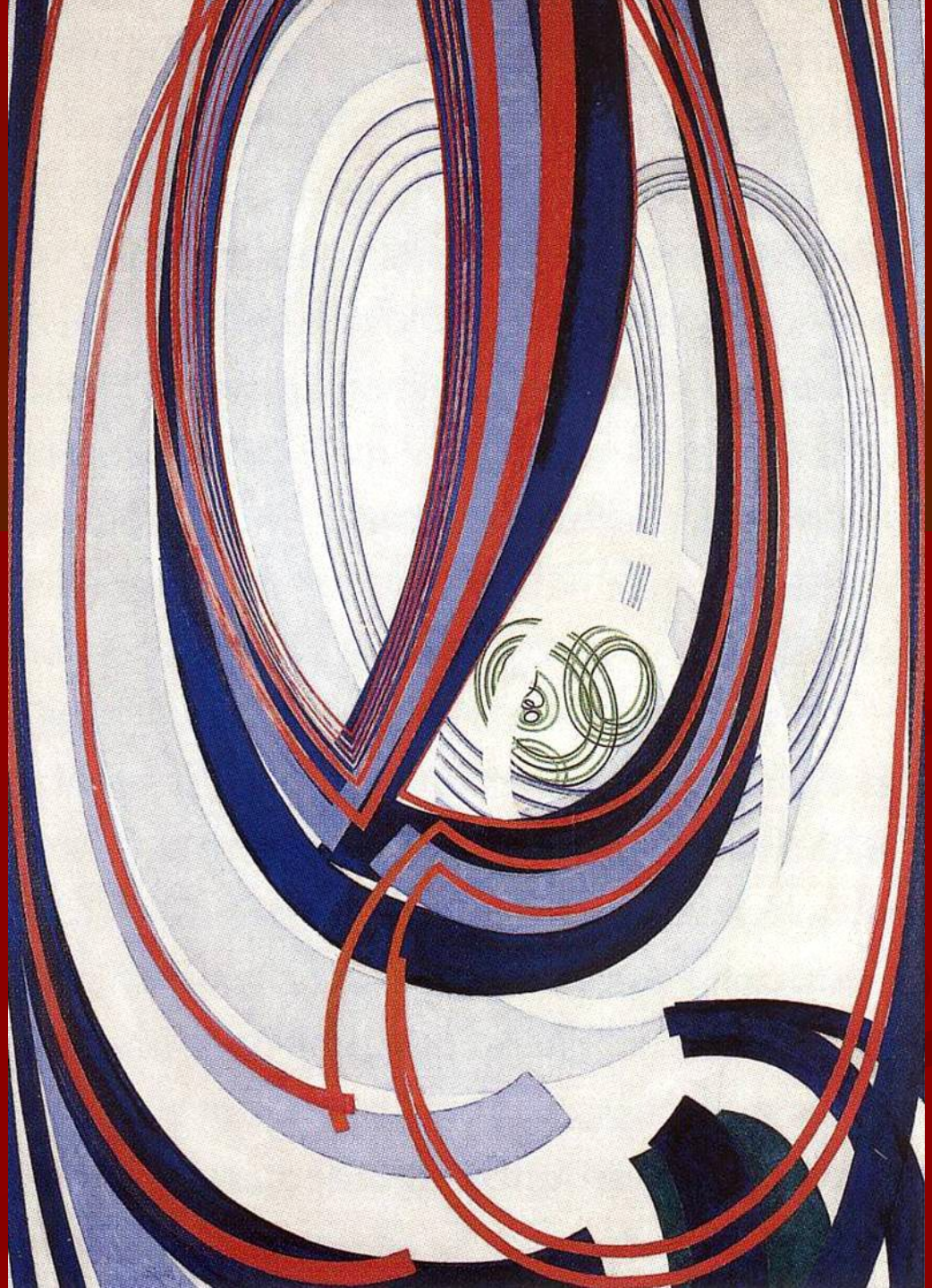

Picture trains, planes, escape III

František Kupka
Organization of Graphic Motifs II
1912-13

Filozofická architektura, 1913

F. Kupka ze sbírky J. a M. Mládkových

Sólo hnědé čáry, 1912 - 13

Vertical and Diagonal Planes,
ca. 1913–14

Frantisek Kupka (1871 -1957) Creation1911-20

Frantisek Kupka (1871 -1957) Cosmic Spring 1 1913-14

Untitled, 1928

Sourire O, 1933

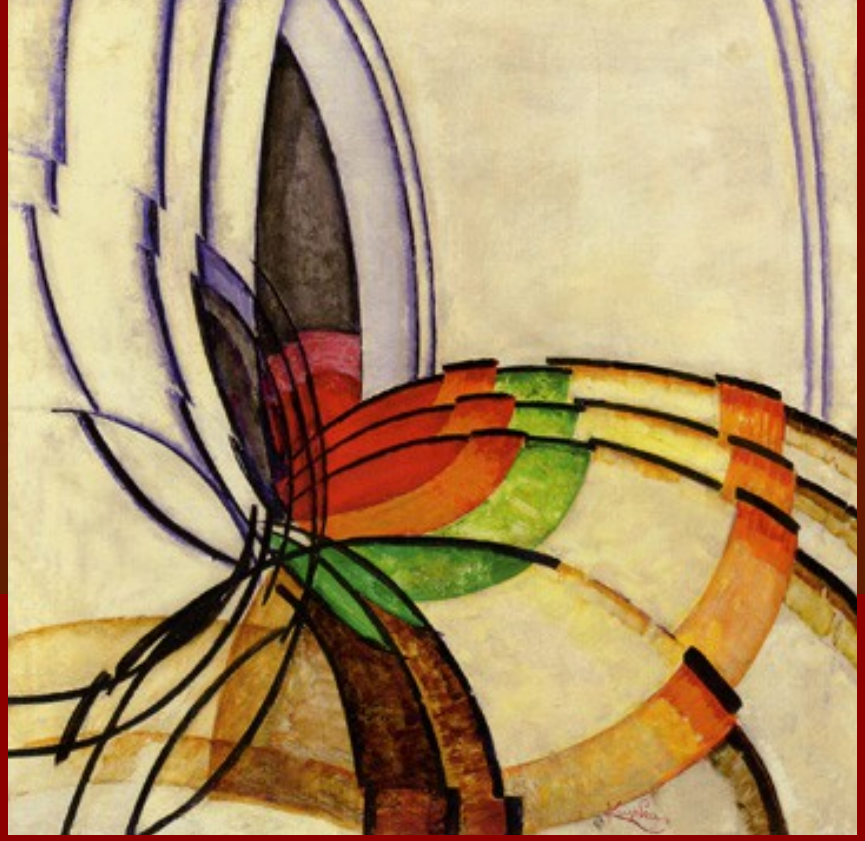

Prisme, 1947

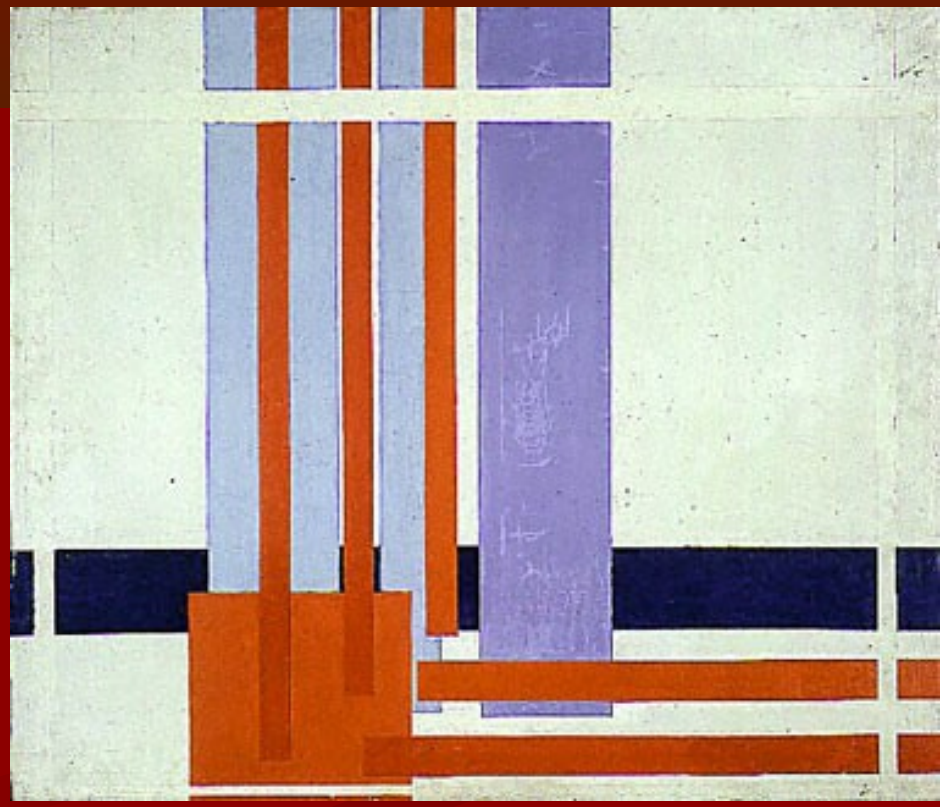

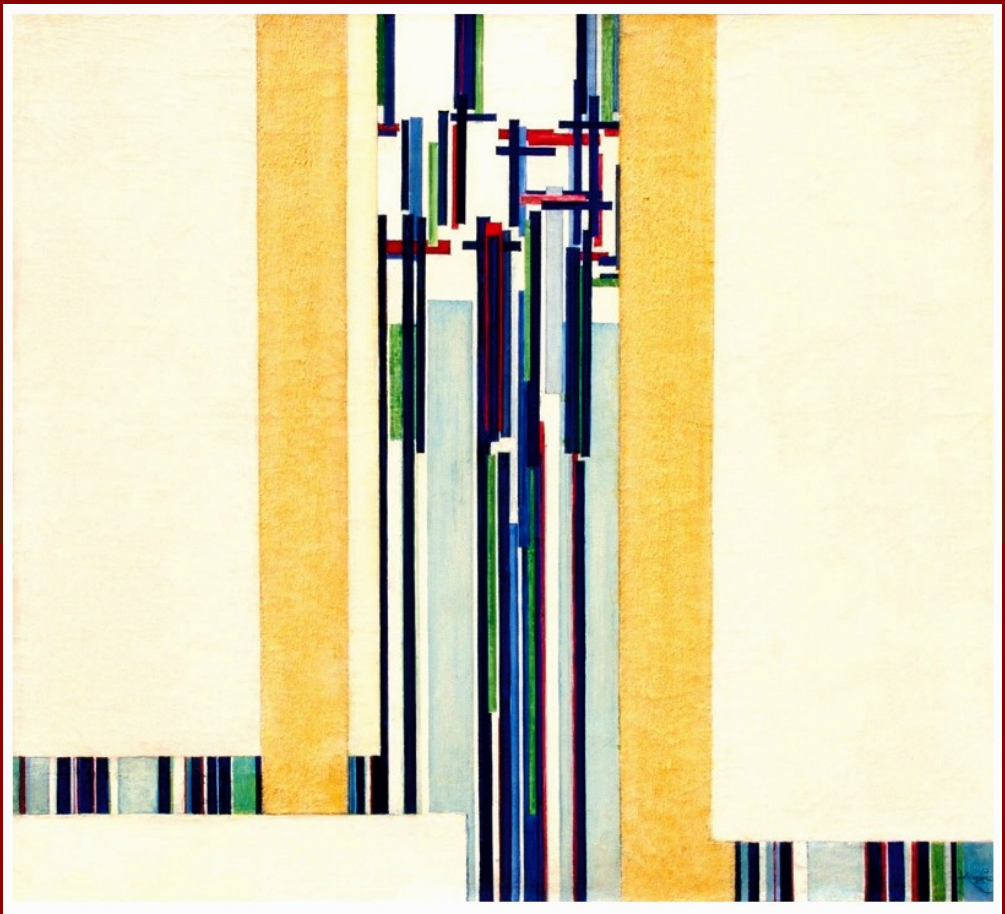

Obraz Élévation (Výšky) IV z roku 1938 prodán za **23.205.000 Kč.**

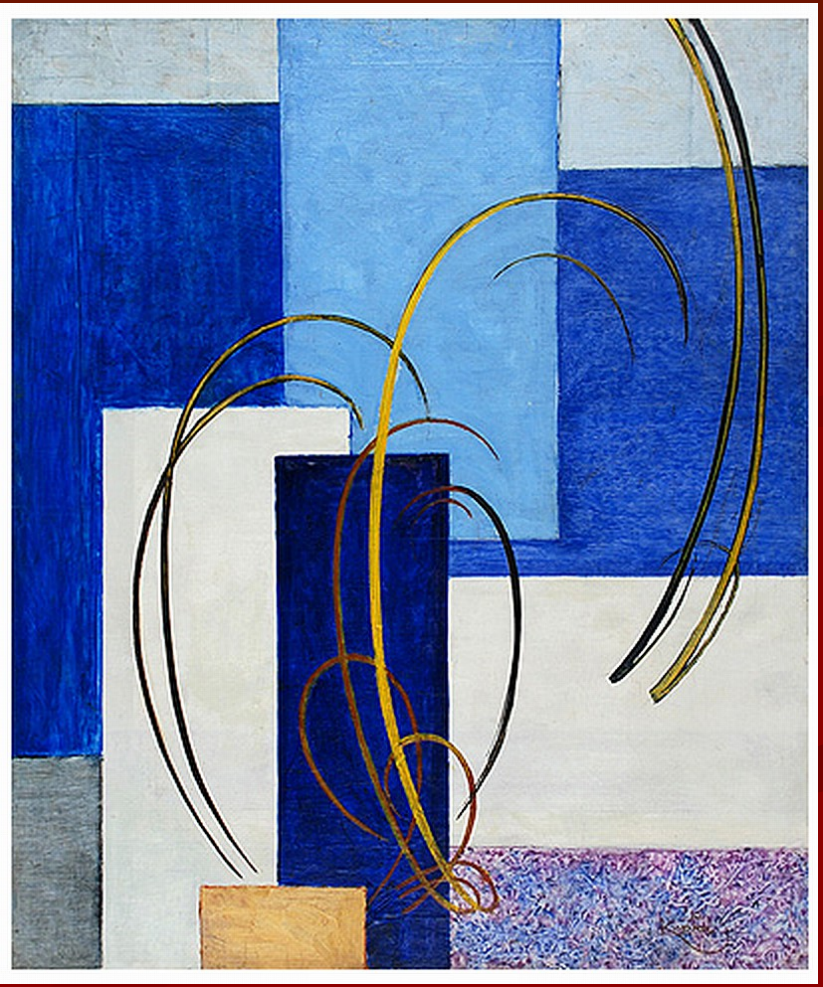

Abstraktní kompozice z roku 1930 prodána za **15.812.000 Kč**

Sonia Terk Delaunay

1885-1979

French, born Ukraine

Portuguese Market,1915

sonia delaunay

Viertel , 1968

Flamenco dancer , 1916

Flamenco singer, 1916

Francis Picabia

1879 - 1953

Orfism, Dadaism, Surrealism

Edtaonisl
1913

The Embarassment
1914

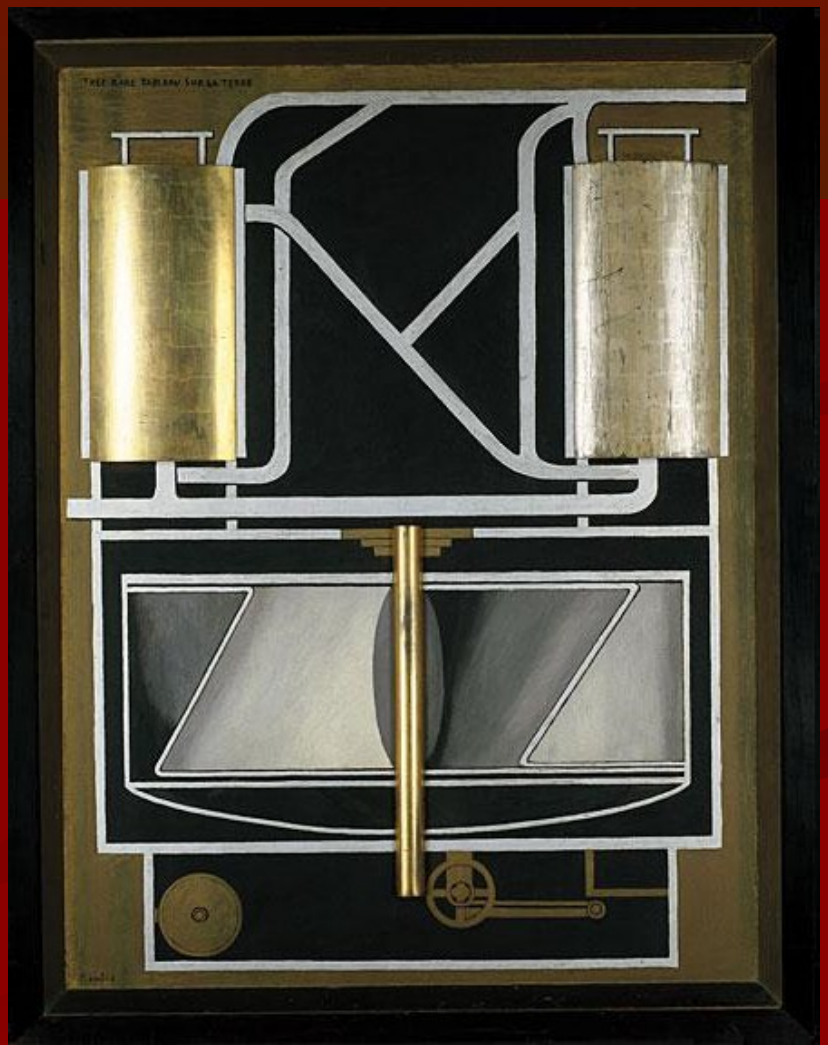

Very Rare Picture on the Earth
1915

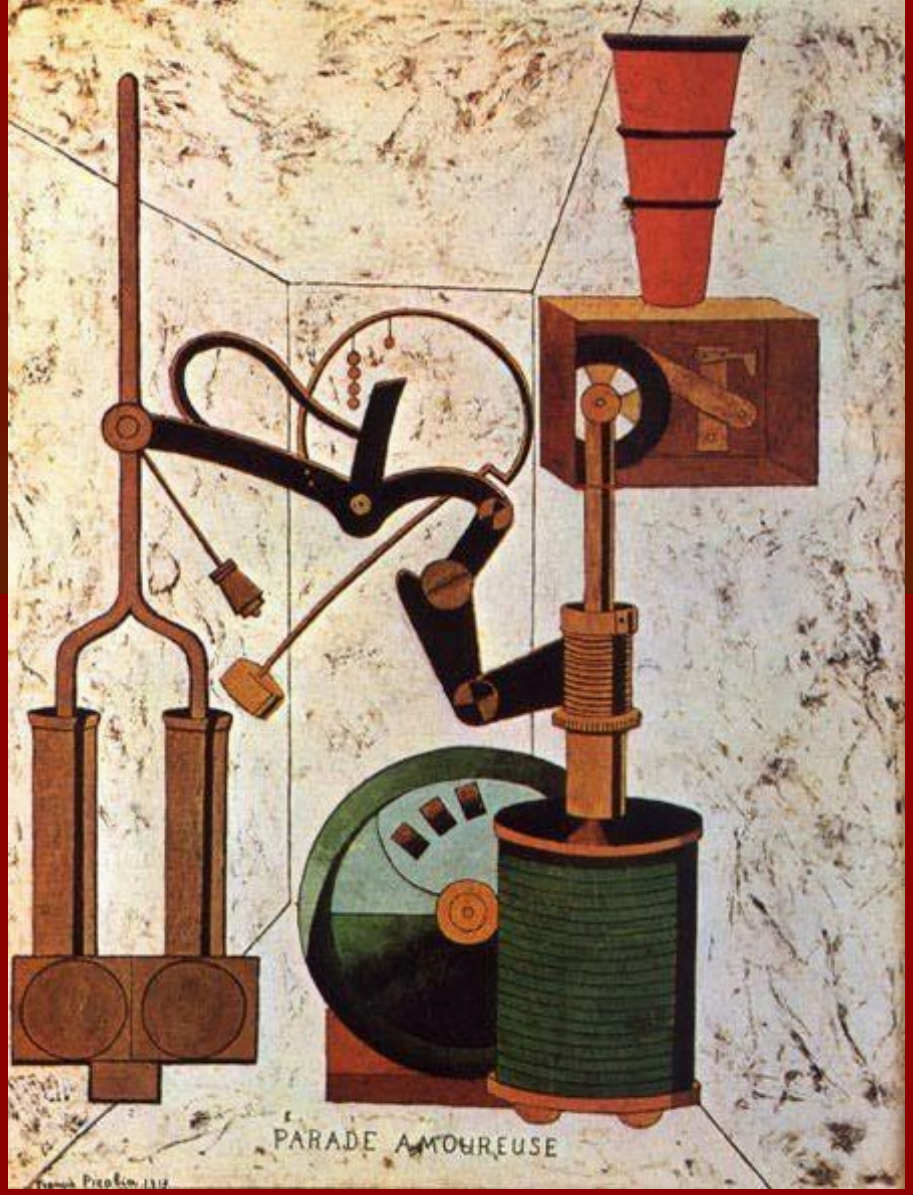

Parade amoureuse
1917

Machine Turn Quickly
1917

Jacques Villon
(1875 - 1963)

French cubist painter and printmaker

Three Duchamp brothers, left to right: Marcel Duchamp, Jacques Villon, and Raymond Duchamp-Villon in the garden of Jacques Villon's studio in Pateaux, France, in 1914. All three participated in the 1913 Armory Show in New York

Jacques Villon in uniform 1906

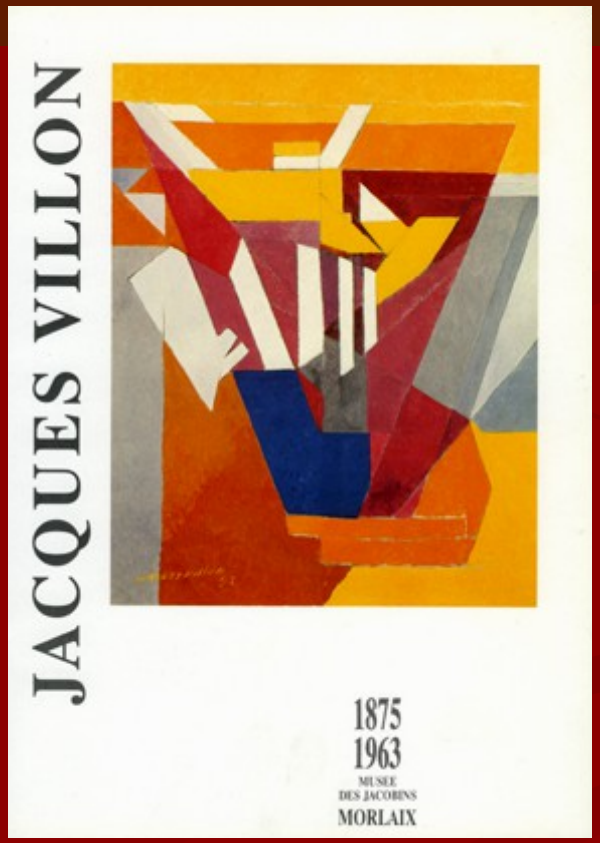

Attiré par le cubisme, il fonda l'école de Puteaux, vers 1910-1914 : quelques artistes, parmi lesquels ses frères Marcel Duchamp et Raymond Duchamp-Villon, ainsi que le Tchèque Franck Kupka, Gleizes, Metzinger, Léger, Delaunay, Picabia, qui allaient former la "Section d'or".

L'Acrobate (1913)

The Dining Table, 1912

Portrait of an Actor (Félix Barré), 1913

Petite Peinture Cubiste 1921

Cubist Composition 1928.

Les grands fonds
1945

JAMES VILLON

JAMES VILLON

Raymond Duchamp-Villon

(1876 - 1918)
was a French sculptor.

Femme assise, 1914

Raymond Duchamp-Villon

(1876 - 1918)
was a French sculptor.

The Large Horse,
1914

Raymond Duchamp-Villon
The Large Horse, bronze, 1914

Alexander Archipenko

(1887 - 1964)
Ukrainian avantgarde artist, sculptor and graphic artist.

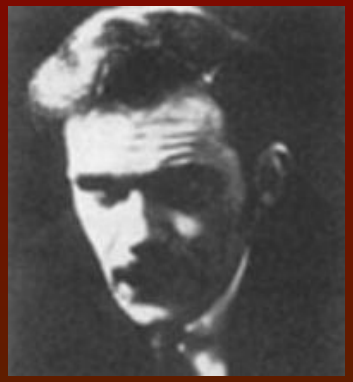

Struggle (La Lutte); also called The Boxers, 1914

Alexander Archipenko

Walking, 1914-15

The Gondolier

Woman Combing Her Hair
(Femme debout), 1914 or 1915

In the Cafe (Woman with Cup), 1915
Painted canvas and painted wood

Zdroje:

Literatura:

- PIOJAN, José. *Dějiny umění 9*, 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. *Umění po roce 1900.* Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- Kol.: *Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie.* 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- MICHELI, Mario de: *Umělecké avantgardy dvacátého století.* Praha SNKLHU 1964. 378 s
- DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí.* 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8
- Kol.: *České umění 1900-1990.* 1. vyd. Praha : Galerie hl. města Prahy, 280 s. ISBN: 807-01-00575
- Kol.: *Dějiny českého výtvarného umění IV / 1890-1938 (1+2).* 1. vyd. Praha : Academia 2009. 872 s. ISBN 978-80-200-058

Elektronické zdroje:

- The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei.* DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- KASAN, Jaroslav. *Artopedia 2: galerie světového malířství* [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

Internetové zdroje:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Orphism_%28art%29
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Orfismus_%28um%C4%9Bn%C3%AD%29
- http://en.wikipedia.org/wiki/Wassily_Kandinsky
- http://en.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Kupka
- http://en.wikipedia.org/wiki/Section_d%27Or
- http://www.wikipaintings.org/en/robert-delaunay
- http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Delaunay
- http://classconnection.s3.amazonaws.com/479/flashcards/673958/jpg/robert_delaunay_homage_to_bleriot_1914.jpg)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Sonia_Delaunay
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Vasilij_Kandinskij
- http://en.wikipedia.org/wiki/Geometric_abstraction
- http://www.wikipaintings.org/en/paintings-by-style/orphism
- http://www.wikipaintings.org/en/wassily-kandinsky/mode/all-paintings
- http://www.wikipaintings.org/en/sonia-delaunay/mode/all-paintings
- http://www.wikipaintings.org/en/josef-albers/mode/all-paintings
- http://www.wikipaintings.org/en/johannes-itten
- http://www.wikipaintings.org/en/frantisek-kupka
- http://www.abcgallery.com/K/kandinsky/kandinsky.html
- http://vystavyvpraze.cz/wp-content/uploads/2012/12/frantisek-kupka-cesta-k-amorfe.jpg
- http://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Archipenko
- http://www.archipenko.org/aa_chron_1910.html